

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Οι σημαντικότερες κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές του 20^{ου} αιώνα οφείλονται στην πρόοδο των βιοϊατρικών επιστημών που δημιούργησαν μια νέα πραγματικότητα. Συγκεκριμένα έχουν σημειωθεί επιτεύγματα, αλλά προκύπτουν μεγάλα βιοηθικά προβλήματα όσο και ανησυχία για τους επικείμενους κινδύνους της κλωνοποίησης, που εύλογα θέτουν υπό αμφισβήτηση την ποιότητα της προόδου.

Τα μείζοντα όμως φιλοσοφικά ερωτήματα της ανθρωπότητας αφορούν στο νόημα της ζωής και του θανάτου. Ωστόσο, είναι πιο ουσιαστική για το ανθρώπινο γένος η εύρεση τρόπων που θα εξασφαλίσουν όχι μόνο το “ζην” αλλά και το “ευ ζην”. Το βέβαιο είναι πως στην επιστημονική πορεία της Μοριακής Βιολογίας και της Γενετικής απαιτούνται υπομονή, γνώση, αμφισβήτηση, ηθική δεοντολογία αλλά και επαγρύπνηση της πολιτείας. Τέλος η ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας ζωής παρά την ικανοποίηση της ανθρώπινης ματαιοδοξίας αποτελεί και προσωπική εκτίμηση του αρθρογράφου.

B1. Ο συγγραφέας του άρθρου επισημαίνει τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τις εξελίξεις στο χώρο της γενετικής και ειδικότερα της κλωνοποίησης. Πιο συγκεκριμένα προκύπτει το ενδεχόμενο της δημιουργίας γενεών πανομοιότυπων.

Μια τέτοια προοπτική είναι δυνατόν να αναιρέσει την ποικιλομορφία του ανθρώπινου είδους, και να οδηγήσει στην εξομοίωση, την ομοιογένεια και τον πλήρη εξανδραποδισμό του. Έτσι οι ανθρώπινες μονάδες είναι δυνατόν να γίνουν υποχείρια επίδοξων και παρανοϊκών ηγεμόνων. Παράλληλα, η αναπαραγωγή ανθρώπων με επιλεγμένα χαρακτηριστικά μπορεί να οδηγήσει σε αναβίωση επικίνδυνων ρατσιστικών θεωριών, περί “καθαρών” και ανώτερων φυλών.

B2. Ο συγγραφέας αναπτύσσει τη σκέψη του ακολουθώντας παραγωγική συλλογιστική πορεία. Ξεκινά από τη γενική θέση πως “ο εικοστός αιώνας χαρακτηρίζεται ως αιώνας των μεγαλύτερων και σημαντικότερων κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών” και επιχειρεί απόδειξη της θέσης αυτής αναφερόμενος σε αλλαγές του ανθρώπινου βίου χάρη στην πρόοδο των βιοϊατρικών επιστημών και συγκεκριμένα στην ανακάλυψη της δομής του DNA και την επακόλουθη έκρηξη της γνώσης στους τομείς της Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής.

B3. Ως χαρακτηριστικοί όροι ειδικού λεξιλογίου αναφέρονται οι εξής:

“Ανακάλυψη δομής του DNA”

“Μοριακή βιολογία και Γενετική”

“Χαρτογράφηση ανθρώπινου γονιδιώματος”

“Κλωνοποίηση”

“Βιολογικών νόμων”

B4. Οι εκφράσεις μεταφορικού και εικονοπλαστικού λόγου της τελευταίας παραγράφου είναι οι ακόλουθες:

“έχουν ανοίξει νέους ορίζοντες”

“Αυτό το ταξίδι στον άγνωστο και μαγευτικό κόσμο των βιολογικών νοημάτων της ζωής”

“Οι ταξιδιώτες πρέπει να είναι εφοδιασμένοι...”

“Η πολιτεία πρέπει να κρίνει και να αξιολογεί τους καρπούς ...”

“τα επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη ματαιοδοξία”

Η επιλογή του συγγραφέα να αξιοποιήσει τη δύναμη του μεταφορικού και εικονοπλαστικού λόγου καθώς επίσης να παραθέσει τον ποιητικό στίχο “... ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάταια πάντα ...” έχει ως σκοπό να επηρεάσει και συναισθηματικά τον αναγνώστη. Οι προσωπικοί προβληματισμοί και οι επισημάνσεις του γράφοντος παρατίθενται με έναν τρόπο πιο άμεσο και παραστατικό, ώστε να επιτευχθεί η ευαισθητοποίηση του αναγνωστικού κοινού και η κινητοποίηση της σκέψης του.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το συγκεκριμένο θέμα στο οποίο καλείται ο μαθητής ν' απαντήσει εμπεριέχει δύο ζητούμενα.

Στο πρώτο ζητούμενο με αφετηρία προβληματισμού την ενδεχόμενη χρήση των αποτελεσμάτων των πρωτοποριακών πειραμάτων Γενετικής που πρόκειται να γίνουν θα πρέπει να εκφράσουμε τις ανησυχίες μας για την κακή εφαρμογή της γνώσης.

Στο δεύτερο ζητούμενο θα αναφερθούμε στην αναγκαιότητα, η επιστήμη να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου.

Δεν πρέπει, επίσης, ν' αγνοήσουμε ότι το κείμενο που ζητείται να γραφεί είναι άρθρο γεγονός που επιτρέπει την ύπαρξη τίτλου. π.χ. “ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ”

Α. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Η σύγχρονη εποχή έχει να παρουσιάσει πλήθος επιτευγμάτων σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η πρόοδος στο χώρο της επιστήμης και ειδικότερα η πρόοδος στις λεγόμενες βιοϊατρικές επιστήμες, η “έκρηξη γνώσης” στους τομείς της Μοριακής βιολογίας και της Γενετικής, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο κείμενο φέρνουν την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με μια νέα τάξη πραγμάτων. Τα μέλη των σύγχρονων τεχνοκρατικών κοινωνιών νιώθουν έκπληξη για τα όσα μπορεί να κατορθώσει ο ανθρώπινος νους αλλά παράλληλα ανησυχούν για την κακή εφαρμογή της γνώσης.

Πιο συγκεκριμένα:

- Η μη τήρηση κανόνων δεοντολογίας, στη χρήση των πορισμάτων της προόδου, της Μοριακής βιολογίας και Γενετικής εγκυμονεί κινδύνους. Μερικοί απ' αυτούς είναι:

Η αναπαραγωγή ατόμων για ειδικούς σκοπούς, η κατάργηση της μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας κάθε ατόμου, η επιλογή του φύλου που είναι σε θέση να διαταράξει κοινωνικές δομές και δεδομένα, η παραγωγή γενετικά τροποποιημένων προϊόντων και η επακόλουθη μόλυνση του περιβάλλοντος, η προώθηση μιας νέας μορφής ρατσισμού, αφού θα είναι δυνατόν εκ των προτέρων ν' ανιχνεύεται το γονιδίωμα κάθε ανθρώπου, η περιφρόνηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αφού ο άνθρωπος θα αντιμετωπίζεται ως "αντικείμενο" που μπορεί να "φτιάχεται", να εξερευνάζεται, να διαμορφώνεται και να χρησιμοποιείται με νόμους όχι φυσικούς αλλά ανθρώπινους και επιστημονικούς.

- Είναι, λοιπόν εύλογο ν' ανησυχεί ο κάθε σκεπτόμενος άνθρωπος και ν' αγωνιά για το πώς θα χρησιμοποιηθεί η γνώση. Και είναι φυσικό, αφού έχει έλθει ήδη αντιμέτωπος με τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, την αντικατάσταση του ανθρώπου από τη μηχανή, "την κονιορτοποίηση" του ανθρώπινου προσώπου σ' ένα άξενο και ακατανόητο πολιτισμικό περιβάλλον, την παραβίαση ηθικών κανόνων κατά τη διεξαγωγή επιστημονικών πειραμάτων, το φόβο για τον ενδεχόμενο κίνδυνο ενός πυρηνικού ολέθρου.

B. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

"Ο άνθρωπος δεν μπορεί να αποτελεί μέσο αλλά σκοπό" αναφέρει ο Καντ. Κανείς λογικά σκεπτόμενος άνθρωπος δεν μπορεί παρά να θεωρεί επιτακτική ανάγκη η επιστήμη να υπηρετεί τον άνθρωπο και την ευτυχία. Ειδικότερα:

- Η επιστήμη και τα πορίσματά της μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την οικονομική ανάπτυξη, την αύξηση της παραγωγής σε συνδυασμό με τη μείωση του κόστους των προϊόντων, γεγονός που είναι σε θέση να περιορίσει την οικονομική δυστυχία και τις υφιστάμενες ανισότητες.

- Η πλήρης χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος θα επιτρέψει τη θεραπεία ασθενειών που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν μάστιγες του αιώνα μας.

- Σε μία εποχή πνευματικής ραστώνης, δογματισμού και φανατισμού, η επιστημονική γνώση είναι ανάγκη να καταπολεμήσει την αμάθεια και να ενισχύσει τον "ορθό λόγο".

- Το πλήθος των προβλημάτων όχι μόνο σε οικονομικό, αλλά και σε κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο επιβάλλουν τον εξανθρωπισμό της γνώσης με την έννοια ότι τα δόγματα όπως "η επιστήμη για την επιστήμη" ή "η τεχνολογία για την τεχνολογία" θεωρούνται όχι μόνο ξεπερασμένα αλλά και επικίνδυνα.

- Χρειάζεται οι επιστήμονες να συναισθανθούν το μέγεθος της ευθύνης τους και όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο Παπανούτσος “όποιος ζητάει και παίρνει δύναμη είτε την κρατάει ο ίδιος είτε την παραχωρεί σε άλλους, είναι υπεύθυνος για ό,τι πρόκειται να γίνει με τη δύναμη αυτή”.

Γενικά, απαιτείται ανθρωποκεντρική στροφή του πολιτισμού, ώστε η ελπίδα για την επόμενη μέρα να μην αποτελεί ουτοπική προσδοκία αλλά εφικτή προοπτική.